

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 17 juni 2020

- BZ | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Middelbare scholen en ouders willen duidelijkheid over het volledig open gaan van de scholen na de zomervakantie.
- CNV vraagt aandacht voor de werkdruk op VO-scholen en wil ook duidelijkheid over de anderhalve meter regel tussen minderjarige scholieren.
- De Nederlandse economie krijgt volgens het CPB in het basisscenario dit jaar een zware klap van de coronacrisis en krimpt met 6,4%. Historisch gezien is dit een ongekennd harde tik, stelt het CPB. De werkloosheid loopt dit jaar op tot 4,8% van de beroepsbevolking, om in 2021 verder te stijgen tot 7%.
- De koopkrachtplaatjes van het CPB geven een te positief beeld van diepe economische recessie zegt het Nibud. De rekenmethode van het CPB neemt de gevolgen van de crisis te weinig mee.
- Werkgevers en vakbonden willen bestaande loonafspraken kunnen openbreken en nieuwe afspraken kunnen versoberen als gevolg van de coronacrisis.
- Kermisexploitanten eisen vandaag in een kort geding dat de kermis eerder open mag dan 1 september.
- Busondernemingen protesteren vandaag in Den Haag, omdat zij net zo behandeld willen worden als de luchtvaartsector.
- Kinderen onder de zes jaar hoeven van het RIVM niet langer thuis te blijven als ze verkouden zijn.
- Het draaiboek dat gisteren door de KNMG en de Federatie Medisch Specialisten is gepresenteerd over hoe om te gaan met de invulling van ic-bedden bij grote drukte, krijgt daarbij de meeste aandacht. De nadruk ligt vooral op het politiek gevoelige leeftijds criterium. Hoewel er volop aandacht is voor uitleg en nuancering van dat criterium door de opstellers van het draaiboek, bepaalt het frame 'leeftijdsdiscriminatie' de toon van het debat. Zo kopte NOS woensdagavond al snel: 'Jong gaat uiteindelijk voor oud'. Volkskrant schrijft vanochtend in de krant: 'jong gaat voor oud als IC's overlopen'.
- Media stellen tegenover het draaiboek erg scherp de opvatting van het Kabinet: 'leeftijdsdiscriminatie is onacceptabel'. Minister Van Rijn wordt volop geciteerd in die berichten: "Ik kan mij niet vinden in een triage waarin leeftijd, los van medisch inhoudelijke overwegingen, een rol speelt".
- Wat betreft aandacht voor een mogelijke tweede coronagolf laten Telegraaf en Trouw experts aan het woord over de mogelijkheid van zo'n golf. De eerste krant bericht over de Belgische viroloog Peter Piot die een omvangrijke tweede golf niet waarschijnlijk vindt, "maar we moeten beducht zijn voor lokale uitbraken". Trouw kopt 'Tweede golf komt, maar niet zo hoog'. De krant laat modeldeskundigen Sake de Vlas en Luc Coffeng aan het woord die eerder waarschuwden voor te snelle versoepelingen. Ze zijn nu iets optimistischer: "Als de tweede golf komt, zal deze niet zo hoog zijn als de eerste. Misschien is het daarom beter om te spreken over een golfje."
- Kritische geluiden voor de noodwet houden aan. Henk Krol schrijft in een opiniestuk dat 'besturen per decreet' niet past in Nederland. De wet maakt de 'democratie monddood'. Krol stelt dat het beter is de noodmaatregelen voor te leggen aan beide Kamers. "De kloof tussen burger en overheid is nu al te groot". Columnist Wagendorp schrijft in de Volkskrant dat de wet van tafel moet.
- Onderzoekers van de universiteit van Oxford claimen dat de ontstekingsremmer dexamethason ook ernstig zieke coronapatiënten kan helpen.

Karakterisering berichtgeving

- Ook vandaag ligt de focus in de media niet op corona – er is meer ruimte voor andere onderwerpen. Aandacht die daar wel naar uit gaat, zoomt vooral in op het draaiboek voor de IC's. NOS kopt: 'Jong gaat uiteindelijk voor oud'. Maar ook het criterium over het zorgpersoneel komt terug. AD kopt: 'zorgpersoneel krijgt voorrang bij tekort aan IC-bedden'.

- Goed naar voren komt de kritiek vanuit het Kabinet. Minister Van Rij wordt geciteerd: "Ik kan mij niet vinden in een triage waarin leeftijd, los van medisch inhoudelijke overwegingen, een rol speelt".
- De media vermelden helder dat het om een concept-draaiboek gaat: artsen, publiek en politiek kunnen nog reageren.
- Media spreken van een 'hels dilemma', een 'schurend dilemma' het draaiboek gaat artsen daarbij helpen.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Het aantal coronapatiënten op de IC's is gedaald met 9 tot 78. "Na drie dagen van lichte stijging zien we vandaag weer een daling van het aantal covid-19-patiënten op de IC, dat is gunstig", zegt LCPS-voorzitter Kuipers. "Dit is het gevolg van een laag aantal nieuwe besmettingen, los van lokale kleine uitbraken. Verder is de overall IC-bezetting gestegen naar 648, maar blijft die onveranderd laag." Buiten de IC's was er een coronapatiënt meer opgenomen dan gisteren. Het totaal bedraagt nu 280.
- In de speciale teststraten van de GGD'en in het land hebben 113.800 Nederlanders zich de afgelopen twee weken laten testen op het coronavirus. Het resultaat is doorgaans negatief: van de ruim 103.400 testuitslagen die tot nog toe binnen zijn, bleek 1,7 procent positief. Overigens zijn in deze cijfers niet de testresultaten meegenomen van mensen die een test deden omdat ze in contact zijn geweest met anderen bij wie het virus al is aangetroffen. In deze categorie valt de test vaker positief uit: van de ruim 1700 mensen die na bron- en contactonderzoek werden getest, bleek 15,8 procent besmet.

Identiteiten

- Het Brabants Dagblad meldt dat bij vleesbedrijf Vion in Boxtel nog dagelijks coronabesmettingen onder het personeel wordt vastgesteld. Via toegangscontroles kwamen in anderhalve week tijd 24 besmettingen aan het licht, aldus de GGD. Het gaat om ongeveer 1 op elke 6 geteste medewerkers. De slachterij – de grootste van Nederland – mocht in tegenstelling tot andere slachterijen toch openblijven. Deskundigen vonden dat het ook had moeten worden gesloten. Binnenkort volgt een nieuwe steekproef onder medewerkers die moet tonen of de coronamaatregelen van Vion effect hebben.

Schade

- In een brandbrief vragen omroepen, zenders en producenten 90 miljoen euro overbruggingskrediet en een garantiefonds voor onverzekerbare producties om de schade door de coronacrisis op te vangen. Ook vragen ze om coronatests voor iedereen die weer aan het werk gaat.
- De koopkrachtplaatjes van het CPB geven een te positief beeld van diepe economische recessie zegt het Nibud. De rekenmethode van het CPB neemt de gevolgen van de crisis te weinig mee. Nibud komt op een terugval in besteedbaar maandinkomen van 15 tot 43 procent: 'een koopkrachtdrama'.
- De regio's in Nederland die de afgelopen jaren al achterbleven, zoals Limburg en Groningen, worden door de coronacrisis extra hard getroffen. De contrasten binnen Nederland worden daardoor nóg groter. Dit onderstreept het belang van meer aandacht voor verschillend economisch beleid per regio, stellen twee Rabobank-economen.
- De Nederlandse overheid krijgt 187 miljoen euro minder uitgekeerd door staatsdeelnemingen. Vanwege het coronavirus hebben de meeste bedrijven besloten om tijdelijk geen dividend te betalen. NS betaalt niets tot het einde van het jaar. Schiphol keert over 2019 helemaal niks uit. Het Havenbedrijf Rotterdam keerde zo'n 30 miljoen euro uit.
- De Rotterdamse baggeraar Van Oord schraapt wereldwijd 500 banen als gevolg van de coronacrisis. Het bedrijf verwacht dat 120 ontslagen in Nederland vallen.

Scenario's

- Het dreigende banenverlies in de bouw als gevolg van de coronacrisis is grotendeels af te wenden met een tiental gerichte overheidsingrepen. Dit stelt het Economisch Instituut voor de Bouw in een onderzoek. Belangrijk is wel dat er tijdig actie wordt ondernomen. Alleen al met relatief simpele en goedkope maatregelen als het verstrekken van nieuwe startersleningen, een hogere grens van de Nationale Hypotheek Garantie en het aanwijzen van een aantal nieuwe gebieden tot woningbouwlocatie, worden in 2021 11.000 meer voltijdbanen in stand gehouden dan wanneer er niet wordt ingegrepen.

- Achter de dieprode economische cijfers, dreigt een verborgen koopkrachtramp. Dat zegt Nibud-directeur Arjan Vliegenthart. Het CPB gaat in zijn juniraming nog uit van een koopkrachtplus van ruim 2%. Volgens experts geeft dat cijfers een zeer vertekend beeld. Veel gezinnen in Nederland zullen dit jaar helemaal niets extra's te besteden hebben.
- Topman Frank Oostdam van de koepel van reisondernemingen ANVR verwacht dat veel reisaanbieders de komende maanden failliet zullen gaan.

Informatiebehoefte

Voortgezet onderwijs

- Middelbare scholen hopen na de zomer weer volledig open te kunnen. Ze worstelen nog wel met de 1,5 meterregel die ook voor scholieren geldt en hopen dat het verantwoord is om te versoepelen. Dat blijkt uit een ledenpeiling door de VO-raad. Ook ouders willen duidelijkheid en zijn een petitie gestart: 'middelbareschoolvolledigopen', die in enkele dagen bijna drieduizend keer werd ondertekend.
- Vakbond CNV roept de Tweede Kamer op extra aandacht te geven aan problemen in het middelbaar onderwijs. De combinatie van fysiek en online onderwijs, leidt volgens het CNV tot veel extra werkdruk. De bond wil ook dat het RIVM onderzoekt of afstand houden tussen minderjarige scholieren wel nodig is.

Zorg

- Onderzoekers van de universiteit van Oxford claimen dat de ontstekingsremmer dexamethason – niet duur en breed inzetbaar bij bijvoorbeeld patiënten met ernstige astma of kanker – ook ernstig zieke coronapatiënten kan helpen. Het effect is het grootst bij patiënten die moeten worden beademd; het dringt hun overlijdenskans met een derde terug. Arts-microbioloog Marc Bonten (UMC Utrecht) is enthousiast en stelt dat het de behandeling van coronapatiënten op de ic verder gaat helpen. Internist-infectioloog Mark de Boer (LUMC) is kritischer en stelt dat er nog “heel veel vragen” zijn. Volgens hem klinkt het hoopvol, maar hij wijst ook op eerdere hoopvolle onderzoeken waarvan de resultaten toch worden teruggetrokken. De WHO spreekt bij monde van directeur Ghebreyesus van een “doorbraak” en “geweldig nieuws”. De WHO-richtlijnen voor de behandeling van coronapatiënten worden op basis hiervan aangepast.
- De Artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten hebben dinsdag een draaiboek gepubliceerd waarin staat hoe Nederlandse IC-bedden verdeeld moeten worden in geval van extreme schaarste door een eventuele heropleving van het coronavirus. Het draaiboek moet nog voorgelegd worden aan artsenkoepels en is dus nog niet definitief.
- De Tweede Kamer wil dat het kabinet snel onafhankelijk onderzoek laat doen naar de maatregelen om de coronacrisis te bestrijden. Een motie daarover van PvdA en SP bij een hoofdelijke stemming aangenomen. Alle 141 aanwezige Kamerleden steunden de motie. De Kamer wil dat het kabinet zich nog voor 1 september onafhankelijk laat adviseren, zodat het daarvan kan leren bij een eventuele nieuwe golf van besmettingen.
- GGD-directeur Sjaak de Gouw stelt in een interview met het AD dat het bij de meeste contact- en brononderzoeken niet lukt om de infectiebron te achterhalen: “Als iemand aangeeft: ik ben wat op visite geweest, gaan fietsen en ik heb op een terrasje gezeten, dan kun je niet zeggen waar de bron zit.” In tegenstelling tot andere landen wordt in Nederland niet bijgehouden waar mensen precies besmet raken. Volgens De Gouw is er geen reden om dat te landelijk te analyseren, maar wel op gemeenteniveau.
- Het AD heeft een interview met minister van Gehandicaptenzaken Rick Brink. Hij vertelt dat hij na de eerste persconferentie van Rutte en Van Dissel op 9 maart meteen minister De Jonge heeft gebeld om een doventolk te regelen: “We zaten middenin de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog en ze waren dat vergeten!” Brink zegt dat de titel van minister impact heeft en dat hij “echt het idee” heeft gelijkwaardig te zijn. Brink heeft door zijn lichaamsbouw relatief grote longen en behoort tot de risicogroep voor corona. Hij vertelt in de eerste weken heel erg bang te zijn geweest. Nu ziet hij dat corona mensen met een gebrek ook “ongekende kansen” geeft: het is nu normaal thuis les te krijgen of vanuit huis te werken. Hij wil ervoor waken dat er niet weer ongelijkheid ontstaat als alles weer opengaat en kantoren weer worden gebruikt.

Economische gevolgen

- Het aantal huishoudens met schulden loopt in 2021 mogelijk op tot 2,6 miljoen; een stijging van bijna een miljoen. Meer dan 41% van die schulden is problematisch. Een nationaal opkoopfonds is één van de maatregelen die uitkomst kan bieden, aldus SchuldenLabNL.
- De vee-industrie ziet dierenactivisten verharder in hun acties en vragen hulp van het kabinet. Aanleiding is onder andere de dreiging van bevrijdingsacties van besmette nertsen,.
- Stikstofregels dreigen de economische crisis die het coronavirus heeft veroorzaakt te verlengen. Het kabinet wil dat Nederland zich uit de economische crisis investeert, maar dat kan niet nu Nederland grotendeels op slot zit door de stikstofcrisis. Daarvoor waarschuwen VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland in een brandbrief aan politiek Den Haag.

Binnenvaart

- Europarlementariërs Berendsen (CDA) en Nagtegaal (VVD) willen dat snel in beeld wordt gebracht hoe groot de schade van de coronacrisis is voor de binnenvaart en hoe de sector gesteund kan worden. De Europarlementariërs willen vooral alle relevante cijfers op tafel, om hiermee snel en doeltreffend steun voor de sector te kunnen garanderen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Economische vooruitzichten

- De Nederlandse economie krijgt volgens het CPB dit jaar een zware klap van de coronacrisis en krimpt met 6,4%. Historisch gezien is dit een ongekend harde tik, stelt het CPB. De werkloosheid loopt dit jaar op tot 4,8% van de beroepsbevolking, om in 2021 verder te stijgen tot 7%. Voor degenen die hun baan behouden stijgt de koopkracht in 2020 met 2,3%, doordat de inflatie lager uitvalt (1,1%), terwijl de grotendeels nog voor de crisis overeengekomen loonstijgingen gewoon doorlopen. Als aanvulling op alle tijdelijke steunmaatregelen zou de overheid volgens het CPB de economie nu dan ook met 'expansief begrotingsbeleid' moeten blijven stimuleren. Bijvoorbeeld door reeds geplande investeringen in de woningbouw en de energietransitie waar mogelijk naar voren te halen. Het minst verontrust is het CPB over de overheidsfinanciën. Die kunnen zelfs in het meest ongunstige scenario de klap dragen.

Luchtvaart

- Transavia schikt met gedupeerde reizigers om coronavoucher. 85 klanten van Transavia krijgen bij elkaar zo'n 20.000 euro terug van de luchtvaartmaatschappij.
- Ook KLM wil een akkoord met claimbureau Avicclaim over het terugstorten van geld van mensen die geen voucher willen voor een geannuleerde vlucht. KLM vraagt uitstel bij de rechtbank, zodat het de gegevens en machtigingen van de 25 passagiers die zich hebben aangesloten bij Avicclaim kan controleren.

Wegverkeer

- Honderden touringcars rijden woensdag richting Den Haag. De busondernemingen protesteren omdat ze vinden dat ze de dupe zijn van het coronabeleid van het kabinet. De regels voor toerbussen zijn strenger dan die voor het openbaar vervoer en de luchtvaart, klaagt Koninklijk Nederlands Vervoer. "Er mogen wél volle vliegtuigen van Schiphol vertrekken, maar een halfvolle touringcar loopt de kans aan de kant gezet te worden", aldus de werkgeversorganisatie, die het protest mede organiseert.

Consulair

- Uit vrees voor een tweede corona-uitbraak heeft Peking tientallen woongemeenschappen in de stad afgesloten. In de afgelopen drie dagen zijn er meer dan honderd nieuwe besmetting in de stad gemeld.
- Nieuw-Zeeland scherpt de coronamaatregelen aan nadat gisteren twee besmette vrouwen ten onrechte toestemming hadden gekregen hun quarantaine te verlaten. De grenscontroles worden aangescherpt en uitzonderingen op de quarantainemaatregelen om humanitaire redenen zijn voorlopig van de baan (NOS).
- Bijna 11.000 Duitse toeristen verblijven de komende twee weken op de Balearen. Daar zijn ze onderdeel van een proef van het eilandbestuur om de coronamaatregelen te testen. Spaanse media melden dat de grenzen voor verkeer vanuit Schengenlanden, waaronder Nederland, op 21 juni weer opengaan (NOS).

Internationale veiligheid

- NAVO-lidstaten richten een speciaal fonds op, zodat medische artikelen en apparatuur op verzoek snel kunnen worden aangeschaft en verdeeld onder bondgenoten en NAVO-partners.

Kinderopvang

- Het RIVM heeft de richtlijnen voor kinderdagverblijven aangepast, waardoor kinderen onder de zes jaar niet langer thuis hoeven te blijven als ze verkouden zijn. De hoop is dat kinderen – en daarmee ook hun ouders – daardoor minder vaak onnodig thuis moeten blijven. Eerder drongen artsen al aan op een aanpassing van de richtlijn, aangezien kleine kinderen toch al vaak snotteren en het besmettingsgevaar klein is. Ouderorganisatie BOinK is blij met het besluit.

Arbeid en Sociale Zaken

- Werkgevers en vakbonden steunen dit najaar mogelijk af op een stevige botsing over arbeidsvoorwaarden. Volgens werkgeversvereniging AWWN moeten bedrijven bestaande loonafspraken kunnen openbreken en nieuwe afspraken kunnen versoberen. De meeste bedrijven zijn nu nog in staat om cao's ongewijzigd te verlengen of bijvoorbeeld via uitstel van overeengekomen loonafspraken door de crisis te komen.
- Het aantal huishoudens met schulden loopt in 2021 mogelijk op tot 2,6 miljoen; een stijging van bijna een miljoen. Meer dan 41 % van die schulden is problematisch en is hulp van buiten nodig. Een nationaal opkoopfonds voor schulden kan uitkomst bieden volgens Gerrit Zalm (voorzitter van SchuldenLabN).
- Niet meer geld, maar snellere ambtenaren zijn nodig om de economie draaiende te houden. Dat is de reactie NVB Bouw en de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie op het CPB-advies om juist nu te investeren in grote projecten. Pas als er minder regeldruk is, kunnen zij stappen zetten, zeggen ze tegen BNR.
- Kermisexploitanten staan woensdag tegenover de Nederlandse overheid in de rechtbank Den Haag. Ze willen dat de kermis eerder open mag dan 1 september.
- Kinderen onder de zes jaar hoeven niet langer thuis te blijven als ze verkouden zijn. Het RIVM heeft de richtlijnen voor kinderopvang en scholen aangepast. Artsen drongen daar al langer op aan. Ze hopen dat door deze aanpassing kinderen minder vaak onnodig thuis moeten blijven. Het RIVM heeft de richtlijn aangepast na overleg met het Outbreak Management Team.

Betekenisgeving

Draaiboek IC voor tweede coronagolf

- NOS schrijft dat nog nooit in Nederland gekozen hoefde te worden wie meer recht heeft op een bed op de intensive care. Omdat die extreme situatie wel even dichtbij kwam in de corona-epidemie hebben artsen en medisch specialisten een speciaal draaiboek opgesteld: want voor wie kies je als je niet wilt kiezen, maar het niet anders kan? Het draaiboek bevat de keuzes die artsen moeten maken als patiënten niet meer op medische gronden kunnen worden uitgesloten voor een IC-bed.
- Ron Fresen (NPS): "Er is eigenlijk niemand in de politiek die vindt dat leeftijd een rol zou moeten spelen. Daar is men eigenlijk tegen. [...] Simpelweg omdat men vindt dat leeftijd eigenlijk niet zoveel op zich zegt over je gezondheid en je kansen om corona te overleven. [...] Ook minister Van Rijn zegt: leeftijd zal je eigenlijk altijd buiten deze discussie moeten houden. [...] uiteindelijk is het de minister die erover gaat en hij laat wat dat betreft doorschemeren als de artsen vasthouden aan leeftijd als een criterium, hij dat dan mogelijk met een wet ook nog kan tegenhouden. Maar hij hoopt dat het niet zover hoeft te komen."
- Volgens Diederik Gommers, (voorzitter van de NVIC en medeopsteller van het draaiboek) had het in april "een paar dagen gescheeld" of zo'n situatie had zich voorgedaan in Nederland. Toen was het draaiboek er nog niet. "Dat het er nu wel is, is voor ons artsen ongelooflijk belangrijk", zegt Gommers. Overall is Gommers tevreden. "Voor ons als artsen is dit dagelijkse kost, maar nu starten we gelukkig ook een bredere discussie."
- Het draaiboek dat er nu ligt is nog niet in beton gegoten, meldt EenVandaag. Het zal eerst worden geraadpleegd door 1.500 medisch specialisten. Daarna volgen gesprekken met dokters, verpleegkundigen en ziekenhuisbestuurders die de dilemma's tijdens de coronapieak van dichtbij hebben ervaren. "Wij denken niet dat we de wijsheid in pacht hebben. We gaan bescheiden de discussie starten," benadrukt Van Benthem.

- Ouderenorganisatie ANBO vindt dat leeftijd nooit een afweging mag zijn bij een ic-opname. Directeur-bestuurder Liane den Haan pleit voor een brede maatschappelijke raadpleging over dit onderwerp. "Het maken van dit soort onmogelijke keuzes kan je niet bij artsen neerleggen. Dit moet een politieke afweging zijn. Maar wel een afweging waar de samenleving achter kan staan, hoe moeilijk ook."

Wetsvoorstel Tijdelijke maatregelen Covid-19

- Trouw schrijft in het redactioneel commentaar dat de wet een speelbal dreigt te worden in een breder protest tegen de anderhalvemetersamenleving. De krant noemt het terecht dat het kabinet met enige spoed werkt aan een nieuwe wet, maar dat het punt is dat in het wetsvoorstel de deur wagenwijd openstaat voor nóg meer maatregelen. Dat de ministers hier de vrije hand in hebben, is niet zoals het hoort. Ook De Groene Amsterdammer wijst erop dat het kabinet zichzelf wel erg veel vrijheid geeft in het voorstel.
- Columnist Bert Wagendorp schrijft in de Volkskrant dat de noodwet ingaat tegen de Grondwet en haaks staat op de democratische en rechtsstatelijke normen en uitgangspunten. Wagendorp: "Premier Rutte is al vaak geprezen voor zijn coronabeleid. Maar met dit ontwerp voor een coronastaat lijkt ferme daadkracht zijn kabinet in de bol te zijn geslagen." Rutte verklaarde eerder nog dat we varen in de mist; dat is volgens Wagendorp nog steeds zo. "En op angst van beleidsmakers", voegt hij daaraan toe. De wet is volgens hem "draconisch, ondemocratisch en onvoldoende onderbouwd. Hij moet worden tegengehouden."
- In een opiniestuk in het AD schrijft Kamerlid Krol dat "besturen per decreet" niet past in Nederland. Volgens hem maakt de nieuwe noodwet de democratie "monddood". Hij vindt het beter om de noodmaatregelen voor te leggen aan beide Kamers. "De kloof tussen burger en overheid is nu al veel te groot".

Luchtvaart

- GroenLinks wil ook na corona geen nachtvluchten op Schiphol. De partij dient daarom een wetsvoorstel in.
- D66 en Christenunie pleiten voor een minimumprijs voor vliegtickets; die mogen niet goedkoper zijn dan 34 euro. De regeringspartijen willen zo voorkomen dat luchtvaartmaatschappijen na de coronacrisis gaan stunten met prijzen om hun vliegtuigen vol te krijgen en zo hun vlieg rechten te behouden.
- Luchtvaartbrancheorganisatie IATA roept regeringen noodsteun te blijven verstrekken zolang de coronacrisis duurt. IATA signaleert dat reizigers nog niet staan te springen om weer per vliegtuig te reizen.

Milieu

- Stikstofregels dreigen de economische crisis door coronavirus te verlengen, zo waarschuwen VNO-NCW, MKB Nederland en LTO Nederland in een brandbrief aan politiek Den Haag.

Spoor/OV

- Bied compensatie aan OV-abonnementhouders die hun abonnement niet konden stopzetten maar ook niet hebben kunnen reizen. Deze aanbeveling doet reizigersvereniging Rover aan de OV-sector na een analyse van binnengekomen meldingen in het Meldpunt OV en corona. Ook vraagt Rover om betere communicatie rondom de coronamaatregelen en een medische uitzondering voor de mondkapjesplicht.
- Rover en koepelorganisatie Ieder(in) voor mensen met een beperking willen een alternatief voor mensen die door een medische aandoening of beperking geen mondkapje kunnen dragen in het ov. .

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Ondernemers • Ouderen	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven	• Algemeen publiek • Politici • De Europese Commissie